No. 1040 | Zaterdag 28 November 1903. | 20ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden f. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 27 November.

ONTEVREDEN.

Ruim anderhalf jaar geleden, 't was, naar wij meenen, in Mei 1902, schreef „Een Correspondent" uit [illegible] *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, dat er hier ontevredenheid heerschte. Het algemeene misnoegen was ontstaan, doordat men gedrukt ging onder het nieuwe KRACHTDADIG bestuur, dat enkel en alleen op zich zelve steunde, en geen rekening hield met sinds jaren bestaande toestanden, gewoonten en gebruiken, met wetsverklaringen en privilegiën volgens rechtskundig advies van alleszins bevoegde mannen dikwerf ontstaan en in stand gehouden.

Toen kwam Professor WENT, die „*onder het Rijk*" van den nieuwen Gouverneur arbeidde en voortdurend in diens gezelschap [illegible] uitbreken [illegible] onbetrouwbare gegevens [illegible] echter niet wegnam, dat de Hooggeleerde zich [illegible] de Kolonie [illegible] ambtenaren nog in 't bijzonder vernederde door zijn ongemotiveerden twijfel aan hun betrouwbaarheid en ontwikkeling.

Ten slotte werd een nederlandsche administrateur van financiën, tijdens den verloftijd van den curaçaoschen titularis tijdelijk hier gedetacheerd, alsof op Curaçao geen bekwame ambtenaren gevonden werden, die dezen post ten minste voor één jaar konden waarnemen. Even KRACHTDADIG bij het verklaren en handhaven der wetten, het innen van huurpenningen of belasting van het arme buitenvolk, scheen hij niet het minst te gevoelen voor hun armoede en ondanks den voortdurenden achteruitgang van zaken wilde hij toch al het achterstallige in eens betaald zien.

De ontevredenheid moest aldus gaandeweg toenemen en algemeen worden.

Wij hadden echter gehoopt, dat langzamerhand het verkeerd begrip van Holland uit over onze Kolonie medegegeven, wel zou geweken zijn door den veelvuldigen tegenspraak in de Kolonie zelve steeds met deugdelijke redenen omkleed. Wij hadden verwacht, dat eindelijk ingezien zou worden, dat alles hier toch zoo slecht nog niet ging. Met vreugde constateerden wij, dat van tijd tot tijd de Gouverneur scheen terug te komen op een vroeger genomen besluit en meer aan te passen bij de eertijds redelijk ontstane traditie. Hieruit leidden [illegible] verminderen, ofschoon wij bewijzen te over hadden, dat het nieuwe Bestuur geenszins [illegible] den, dat het zich niet spoedig in de sympathie der bevolking zou verheugen.

Wat misschien had kunnen gebeuren is thans, helaas, onmogelijk gemaakt. Het misnoegen is nu algemeen en zal niet spoedig verminderen. Nu de Memorie van Toelichting bij onze begrooting bekend is geworden, heerscht er algemeene verslagenheid. Het is nu niet een voorbijsnellende Professor, die in zijn vlucht geen grondige kennis van onze toestanden kon opdoen, het is nu niet een opgedrongen ambtenaar, met wien natuurlijk moeilijk was samen te werken, thans is het de Gouverneur zelf, die klachten indient over de ondergeschikte ambtenaren. Deze klacht klonk des te harder, omdat men uit officieele bescheiden een tegenovergestelde verklaring had gelezen!

Men had derhalve verwacht, dat wat publiek in de kolonie ten aanhoore van allen gezegd was, ook zou zijn geschreven naar Holland. Maar nu werd juist het tegenovergestelde dáár bericht.

Ten bewijze:

Het voorloopig verslag van de Commissie van Rapporteurs uit de Afdeelingen van den Kolonialen Raad op het *Ontwerp-verordening* „tot wijziging der Koloniale verordeningen, houdende vaststelling van reglementen op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen [illegible]

De meerderheid der leden vereenigd in de afdeelingen kon niet instemmen met de [illegible] verordening.

......Zij vermeenden met zekerheid te mogen beweren dat in deze kolonie de thans dienende ambtenaren, noch de gepensionneerde ambtenaren aanleiding hebben gegeven tot de voorgestelde verscherping der bestaande bepalingen."

Wat zegt nu de Gouverneur in zijn Memorie van Antwoord?

„Naar aanleiding van den aanhef van het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de Afdeelingen, heeft de ondergeteekende de eer er de aandacht op te vestigen, dat de noodzakelijkheid en wenschelijkheid dezer ontwerp-verordening niet moet gezocht worden en, blijkens de Memorie van Toelichting, ook niet gezocht wordt, daarin, dat in deze kolonie *de thans dienende ambtenaren* noch de gepensionneerden, *op wier levenswandel en plichtsbetrachting in het algemeen niets valt aan te merken*, (Wij cursiveeren *Red. Amigoe*) aanleiding zouden hebben gegeven tot de voorgestelde verscherping."

Deze gunstige getuigenis over de ambtenaren werd in een publiek stuk afgelegd.

Wat schreef nu de Gouverneur aan den Minister?

„De Gouverneur heeft de aandacht van den ondergeteekende er op gevestigd dat, *op zeer loffelijke uitzonderingen na, de toestand van het ondergeschikt ambtenaarspersoneel bepaald ongunstig moet genoemd worden* (Wij cursiveeren *Red. Amigoe*) Het gevolg hiervan is dat de hoofdambtenaren, met den Gouverneur aan de spits, zich te veel hebben te bemoeien met details, waardoor afbreuk wordt gedaan aan hun eigenlijk werk." MEM. v. TOEL.

Zulk een vernederend brevet van onvermogen hadden de ondergeschikte ambtenaren niet verwacht na het loffelijk getuigschrift eenige maanden vroeger hun uitgereikt. Maar wie had dit redelijk *kunnen* verwachten?

Velen vragen nu:

Waarom moeten in het geheim aan den Minister voorstellen worden gedaan „ten einde het gehalte van het personeel te releveeren"?

Feuilleton.

LOSSE GREPEN
— UIT —
CURAÇAO'S VERLEDEN.

Toestand van den Landbouw op Curaçao.

De zoutpannen in het rifwater lieten nog steeds veel te wenschen over, daar men bij voortduring te kampen had met de wellen, die zich nu en dan vertoonden; men trachtte dezelve evenwel meester te worden, doch bij het twijfelachtig vooruitzigt of de onderneming naar wensch slagen zoude, moesten daarvoor aanzienlijke kosten worden besteed. Op *Bonaire* daarentegen heeft het aanleggen der nieuwe zoutpannen voor Gouvernements rekening eenen gewenschten uitslag gehad; doch hierover spreek ik nader bij de beschrijving van den tegenwoordigen staat van dat eiland.

Hoe dit alles zij, het is voor het algemeen belang te hopen, dat de onvermoeid en welmeenende pogingen van den Heer Gezaghebber voor het welzijn der bewoners van dit eiland, met eenen gelukkigen uitslag zullen bekroond worden, zoodat men het eenmaal aan hem moge te danken hebben, dat de zon van welvaart weder over dit eiland hare stralen verspreidt. Jammer slechts dat hoe veel pogingen er aangewend worden, om de bewoners van *Curaçao* op te beuren, het jaar 1839 al weder een jaar van beproeving voor velen is geweest. Niet alleen bleef, zoo als ik reeds vermeld heb, de handel in eenen kwijnenden staat verkeeren, en mislukte de maïs-oogst grootendeels door de droogte; maar daarenboven ondervonden alle eigenaars en bewoners van tuinen eene ramp, die velen ongelukkig maakte. Er had zich namelijk, met het laatst van het jaar 1838 aan de oostzijde des eilands een insekt vertoond, aan hetwelk de benaming van *kermis* gegeven werd, en dat zich op de kokosboomen vestig'le Het tastte die boomen in het hart aan, waardoor zij in korten tijd stierven, zoo zelfs, dat ik in een tuin, waar honderden van die boomen plagten te groeijen, ze allen vernield zag, alsof eene pestziekte daaronder had gewoed. In het begin, toen het insekt zich pas vertoonde, hoopte men, dat de ramp zich tot een gedeelte des eilands zoude bepalen, doch die hoop was ijdel, want de ziekte der kokosboomen verspreidde zich over geheel *Curaçao* 1) Alle eigenaars van tuinen, hetzij rijk of arm moesten het verlies hunner boomen betreuren. Met het einde van het jaar bestonden er bijna geene kokosboomen meer op het eiland. Jaren waren er noodig geweest om die aan te kweeken, en zoo verre te brengen, dat ze eenig voordeel opleverden, rekenende men dat ieder zoodanige boom, zijnen vollen wasdom hebbende, op zijn minst genomen, twee gulden 's jaars opbrengt, hetgeen dus, zoo men een zeker aantal bezat, voor menigeen een bestaan opleverde. Vele bewoners, die op deze tak van inkomsten rekenden om daaruit de renten van hypotheken te betalen; anderen, die van de opbrengst letterlijk moesten leven, waren thans diep ongelukkig, en buiten hunne schuld in armoede gedompeld. Waar dergelijke rampen landstreken treffen, wier bewoners alleen uit de opbrengst van hunnen grond moeten bestaan, drukt zulks zwaar op de geheele bevolking.

1) In *Curaçaosche Courant* dd. 13 Juni 1840 lazen wij het volgende:
Ingevolge de door de Districtmeesters dezes eilands aan den H. E. G. Heer Gezaghebber dezer kolonie gedane opgaven zijn, ten gevolge der aantasting van de schildluis, 24,017 kokosboomen uitgestorven op de plantagiën in de Oost, Midden en West Divisiën. Er waren nog in leven, doch in een stervenden toestand, 717 kokosboomen.
Dit is werkelijk een groot verlies voor de eigenaren dier plantagiën. Men berekent de opbrengst van deze boomen door elkander minstens op f 25,000 's jaars; dus verliest de kolonie eene rente van vijf en twintig duizend gulden.
Behalve de kokosboomen zijn ook andere boomen uitgestorven, onder anderen de Schubappels en de Zuurzakken. De vernieling gaat nog voort, en meest al de andere vruchtboomen zijn aangetast.

SISAL.

Daar het weinigen bekend schijnt te wezen, dat vroeger hier ook sisal verbouwd is, willen wij, alvorens VAN LENNEP COSTER naar de eilanden te volgen eerst nog als curiosum afdrukken, wat wij aantroffen in *De Cur. Courant* van 5 Dec. 1840.

Extract uit het Journaal van het verhandelde en gedisponeerde bij den Gezaghebber der Kolonie Curaçao en onderhoorige Eilanden. Dinsdag 24 November 1840.

„Gezien uit het, in het vervolg van de *Haarlemsche Courant* van den 9 July 1840 voorkomende Programma van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering van Nijverheid, dat door de bedoelde Maatschappij de navolgende nieuwe prijsvraag is uitgeschreven, luidende onder No. 4 daarbij voormeld, als volgt:

Alzoo in Frankrijk, Engeland en Amerika tegenwoordig met groot voordeel uit de vezels van de *agava Americana* (*Aloe*) en uit het zoogenaamde Nieuw-Zeelandsch vlas (Phormium *tenax*) touwwerk, zeildoek en allerlei weefsels vervaardigd worden, welke door derzelver meerdere sterkte, duurzaamheid en ligtheid, hoogeren glans en fraaiheid van voorkomen, gevoegd bij goedkoopere verkrijgbaarheid, zich in alle opzigten aanbevelen boven de-

Waarom niet openlijk met den Kolonialen Raad overeengekomen om een post op de begrooting te brengen voor *de kosten in verband met de detacheering naar Nederland van ondergeschikte ambtenaren*, wanneer dit toch in de bedoeling lag?

De Raad had dan aanstonds opnieuw de ambtenaren kunnen verdedigen, zooals bij de indiening van de pensioenwet, geschiedde.

„Ten einde het gehalte van het personeel te releveeren". 't schijnt nog al erg laag te staan, dat zulke buitengewone maatregelen genomen moeten worden.

Maar dit is het juist, wat betwijfeld wordt. Een ieder weet, dat deze ambtenaren tot de beste familiën van Curaçao behooren, dat aan hun opvoeding meer dan gewone zorg is besteed. Zoo de meesten hunner al niet naar Holland zijn geweest, zij hebben toch allen met succès hier de openbare school bezocht, waar meer uitgebreid lager onderwijs wordt gegeven. Of zijn deze dure scholen nog niet eens berekend als voorbereiding dezer jongelieden? Dan behoeven we ook niet langer schatten gouds daarvoor nutteloos weg te werpen.

Is verder de jarenlange praktijk der geëmployeerden onder de leiding van bekwame hoofdambtenaren niet voldoende om hen te vormen tot een goed ambtenaar voor de kantoren, waaraan zij reeds zoo lang werkzaam waren? Deze jaren worden hen door het Gouvernement toch als *leerjaren* in rekening gebracht, want de meesten verdienen geen cent, sommigen een bedroefd beetje.

Niettegenstaande de traktementen, vooral der ondergeschikte ambtenaren zeer laag zijn in onze kolonie, hoort men hier toch niet van oneerlijkheden, en doen zij eenvoudig hun plicht. Pleit dit niet gunstig voor hun gehalte? Het Gouvernement benoemt deze ondergeschikte ambtenaren ook voor de gewichtigste posten? Waaruit blijkt nu, dat de toestand van het ondergeschikt ambtenaarspersoneel bepaald ongunstig moet genoemd worden; waaruit leidt men af, dat het gehalte van het personeel gereleveerd worden moet?

Gedurende de laatste twee jaren had steeds een benoeming bij het ondergeschikt personeel volgens anciënniteit plaats, nimmer werd op de „loffelijke uitzonderingen" van bekwaamheid en ijver gelet.

Anders ware er zeker wel eens de een of ander gepasseerd om aan die ijverigsten een aanmoediging te geven. Indien het gehalte van het personeel dan gereleveerd moest worden, had men hiermede gevoegelijk kunnen beginnen door die uitzonderingen het eerst in aanmerking te laten komen, het personeel zou dan zich zelve gereleveerd hebben. Nu dit niet is geschied heeft bij dergelijke handelwijze het uitgesproken vonnis weinig waarde. Indien dit oordeel overtuigend bewezen was, had men er naar moeten handelen. Dan hadden die minder lofwaardigen zeer spoedig bemerkt, dat er iets aan haperde en zulk een vonnis kunnen verwachten.

Wat dus naar Holland is geschreven komt niet overeen noch met de hier gevolgde gedragslijn, noch met het publiek gesproken woord.

Nogmaals vraagt men: Waarop steunt het oordeel van den Gouverneur?

Zijn er dan klachten ingekomen van de superieuren?

Wij gelooven het niet. Eerder het tegendeel. Wij meenen zeker te kunnen getuigen, dat de chefs de bureau over het algemeen tevreden zijn over hun ondergeschikten en dat klachten bij uitzondering geschieden. Wij beschikken, natuurlijk, slechts over de gegevens van gewone stervelingen en steunen op hun verklaringen bij verschillende gelegenheden afgelegd.

Wil het Bestuur volle zekerheid hebben hieromtrent, dat Het dan een enquete opene en onderzoeke naar het gehalte van het personeel. Zulk een officieel onderzoek kan nimmer schaden.

Zou het niet kunnen wezen, dat dit zoo ongunstig oordeel, wat thans geuit werd zijn oorsprong vindt in de herhaalde klachten van ÉÉN, HOOFDAMBTENAAR? Een ieder weet wien wij bedoelen.

De heer BARTELINK kwam uit Holland, schijnbaar omdat hier geen bekwamen plaatsvervanger van den administrateur van financiën gevonden kon worden. Harmonie zal er dus juist niet in buitengewone mate bestaan hebben tusschen *dezen hoofdambtenaar en diens ondergeschikten*.

Ieder werkt nu volgens eigen methode, die dikwerf in kleinigheden van eens anders werkplan verschilt, maar aan die kleinigheden wordt stijf vastgehouden door den een en, juist omdat het kleinigheden zijn, worden ze niet opgevolgd door den ander, aan zijn oude methode getrouw. Vandaar wrijving, botsing, klachten.

Dit alles is slechts een veronderstelling, maar die ons zeer bestaanbaar voorkomt en veel kan verklaren. Het schijnt ook, dat onze collega *El Imparcial* in zijn krachtig protest tegen de gewraakte woorden, dit bedoelt als hij zegt:

> „Nos inclinamos á creer que otra persona, no muy simpática para Curaçao, y que por su posición tuvo que tratar mucho á los empleados, haya influenciado en el ánimo de S. E."

Ten slotte het voorstel van den Gouverneur 1°. om bij openvallende betrekkingen te benoemen personen uit Nederland of met in Nederland genoten opleiding, die volkomen voor hun taak berekend zouden moeten zijn, en 2°. de opleiding van Curaçaosche jongelieden in Nederland te bevorderen.

Op het eerste gedeelte van dit voorstel gaat de Minister niet in en zwijgt er geheel en al over. Z. E. schijnt te voelen waar het hem knelt. Er komen geen personen uit Nederland om hier voor NIETS te werken 5 á 6 jaren lang, en daarna ternauwernood 800 á 1000 Gld. te verdienen!

Maar welk een min idee moet men in Holland niet krijgen over ons, als er hier niemand gevonden kan worden voor ondergeschikt ambtenaar „die dan volkomen voor zijn taak berekend zoude moeten zijn."

Is het wonder, dat verschillende bladen uiting geven aan de publieke ontevredenheid en verklaren, dat onze kolonie een slag in het aangezicht is gegeven!

---

zelfde fabrikaten uit hennip en vlas, terwijl men de verwerking dezer vezelstoffen ook in ons vaderland wenscht in te voeren, doch het gemis der grondstoffen daartoe een beletsel is; en alzoo men om daarin te voorzien zich vleit, dat het zeer mogelijk zoude zijn om gezegde planten in onze *Oost of West-Indische bezittingen* aan te kweeken, zoo looft de Maatschappij hare gouden medaille en ƒ500,00 tot premie aan dengene, die in de Nederlandsche Oost- of West-Indische bezittingen zich eenigermate in het groot op de aankweeking van eene der gezegde planten zal hebben toegelegd, en, ten blijke daarvan, aan haar zal hebben ingezonden, 150 kilogr. behoorlijk behandelde vezelstof of werk uit eene der gezegde planten verkregen, benevens een gedroogd exemplaar derzelve vergezeld van een toereikend verslag, de kultuur en de, tot gewinning der vezelstof gevolgde, handelwijze betreffende; — Antwoorden met voldoende getuigschriften van oorsprong in te zenden vóór of op den laatsten September van ieder Jaar; wordende deze vraag tot het Jaar 1844 opengesteld."

En, ten aanzien van de voorzeide nieuwe prijsvraag, gelet:

Dat, wat de *Agave Americana* betreft, der soort namelijk alhier bekend als Pita, de kultuur daarvan evenals van de meeste veldplanten met het beste gevolg kan gedreven worden in deze voor vele andere plantsoorten minder geschikte drooge luchtstreek en het alzoo van groot belang kan wezen voor het bestaan der ingezetenen dezer kolonie, dat men zich krachtdadiglijk ook op de kultuur der pitaplant toelegge.

Is goedgevonden en verstaan:

1°. Om door middel der Curaçaosche Courant het publiek in deze kolonie, met den inhoud der voormelde prijsvraag bekend te stellen.

2°. Te gelijker tijd, ter aanmoediging en inlichting van de zoodanigen, welke in de gelegenheid zijn groote aanplantingen te doen, te vermelden:

a. dat het Bestuur dezer kolonie, in der tijd reeds bevroedende, dat de kultuur der pita belangrijk moest zijn, sedert het begin der Jaar 1838 eene kweek daarvan te Bonaire heeft doen aanleggen, en van lieverlede, zonder bijzondere inspanning, noch zorg in het werk gesteld of teleurstelling daarin ondervonden te hebben, gekomen is tot het punt van ter opgemeld eiland ruim vijf duizend pita planten, in goede cultivatie te bezitten, waarvan de meesten op dit tijdstip, geschikt worden geoordeeld om vlas op te leveren, en

b. dat de bekomene ondervinding ten deze geleid heeft tot de vooronderstelling, dat de aanplanting der Pitas, op de beste en meest voordeelige wijze geschiedt in voren of greppels, welke weder aangevuld zijn met de daaruit gegravene aarde, sterk aangemaakt en doormengd met mergel (alhier gewoonlijk klei genaamd); kunnende de voren genoegelijk op 2¼ à 3 Nederlandsche el van elkander gelegen en de planten op 1¼ à 1½ el in de rei geplaatst zijn.

En zal etc.

De Gezaghebber voormeld

R. F. VAN RADERS.

Vergelijkende Staat.

Met een enkel woord willen wij hier openlijk onzen welgemeenden dank brengen aan den Heer C. STATIUS MULLER, administrateur van financiën, aan wiens activiteit wij het danken in het vervolg beter een juist oordeel over den economischen toestand onzer kolonie te kunnen vormen. Wanneer dergelijke staten over den opbrengst der middelen, vergeleken met de raming, geregeld gepubliceerd worden, zal de belangstelling in den welvaart of achteruitgang onzer kolonie aangroeien bij het publiek, dat zoodoende meer zal medeleven het koloniale leven en eerder bereid wezen mede te werken om den vooruitgang te bespoedigen of het verval tegen te houden.

De waarde der statistieken schuilt in haar onderlinge vergelijking en zal dus eerst ten volle uitkomen, wanneer zij geruimen tijd openbaar gemaakt zijn. Deze eerste maal kan onze beschouwing slechts zeer algemeen wezen.

De algemeene opbrengst van het eiland Curaçao tot en met October overtreft 10|12 der raming met f 56,342.51. Dit is nog al bemoedigend. Wanneer men nu bedenkt dat vele belastingen, of gedeelten daarvan, nog in de laatste maanden voldaan worden, dan groeit het batig saldo nog aan.

Geenszins mag echter hieruit worden afgeleid, dat er welstand kwam op ons eiland en de handel weer opleefde. Men herinnere zich wat door Gouverneur en Minister bij de begrooting werd verklaard, dat de raming uiterst voorzichtig was geschied om later geen tegenvallers te ondervinden. Maar toch is het eenigszins bemoedigend, dat onze toestand beter was, dan men dacht en vooral, dat wij minder tot last zijn van het Moederland, dan men verwacht had.

De belasting op den invoer bracht reeds nu bijna 22,000 Gld meer op dan de volle raming. Dit is evenwel minder troostvol, daar de invoer toenam naarmate de droogte, en dien tengevolge de achteruitgang van den landbouw, aanhield. Bedenken wij slechts wat er zoo al aan belasting betaald zal zijn voor maiz, meel en hooi die bij massa's zijn ingevoerd, dan zien wij eens wat Curaçao ons op kan brengen in den goeden regentijd en hoeveel er thans in den slechten tijd meer dan gewoonlijk is uit gegeven aan het eenvoudig volksvoedsel en het allernoodzakelijkst veevoeder.

De overige voordeeltjes zijn evenmin aan vooruitgang van de kolonie toe te schrijven. Het recht van successie en overgang bracht ruim 3000 Gld meer op, wat slechts toeval is, het batig saldo van Licht- en baken en loodsgelden en voor het slachten van vee in het stadsdistrict etc. te zamen ± 4000 Gld. herinnert voornamelijk aan de groote oorlogschepen die in 't begin van 't jaar onze haven bezochten. De ruim 2000 Gld. meerdere opbrengst van rente en pachtgelden van domaniale gronden in de buitendistricten ontstond, voor het grootste gedeelte uit achterstallige betaling en ten slotte, wij kunnen niet alles opnoemen, de 2100 Gld. boven de raming van bergloon voor petroleum etc. alsmede de ruim 2700 Gld. hoogere opbrengst aan in- uit- en doorvoer vinden hun verklaring in de blokkade.

De kleinere voordeelen zijn dus meestal toevallig geweest en niet opgebracht door de hoogere levenskracht der kolonie.

Tot onze groote voldoening werden gisteren in *De Curaçaosche Courant* ook de staten van Bonaire en Aruba bekend gemaakt. Deze statistieken loopen tot en met September.

Bonaire bracht ƒ29,830.97, dat is ƒ8,185.97 meer dan 9|12 der volle raming. Aruba ƒ25,372.695 derhalve een batig saldo van ƒ2,205.195.

Reeds nu is het gezamenlijke saldo der 3 *benedenwindsche* eilanden ƒ66,733,675, zoodat wij gegronde hoop hebben dat aan het einde van het jaar de bijdrage van het Rijk een ton minder kan bedragen dan men gevreesd had.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Benoemingen.

Mr. PH. F. DE HASETH EVERTSZ ontving Donderdag morgen een particulier telegram, dat hem Zijne benoeming tot Voorzitter van het Hof van Justitie alhier meldde.

Onze oprechte gelukwenschen!

Uit dit bericht volgt tevens, dat er een einde is gemaakt aan den onzekeren toestand van Mr. RIBBIUS, die nu hij geen Voorzitter van het Hof meer is, zeker wel in Holland zal blijven.

* * *

Naar wij vernemen heeft de Fransche regeering benoemd wegens bewezen diensten na de uitbarsting op Martinique, tot officier der Koloniale Cambodja-orde den kapitein ter zee A. W. F. C. VAN WOERDEN, commandant van het pantserschip „*Koningin Regentes*", dat na de ramp levensmiddelen bracht aan de geteisterde bevolking; den gouverneur

der kolonie Curaçao jhr. DE JONG VAN BEEK EN DONK en den heer S. E. L. MADURO, gewezen waarnemend consulair agent van Frankrijk te Curaçao.

(*De Maasbode.*)

Officieele berichten.

Namens den Hoogedelgestrengen Heer Gouverneur der kolonie wordt hierbij bekend gemaakt, dat blijkens telegraphische mededeeling van den Nederlandschen Consul te San Domingo den 1n November het gouvernement ... heeft, waarop de revolutionnaire troepen de stad zijn binnengerukt en dat aldaar volkomen orde heerscht.

Bij Gouvernements-beschikking, is

1°. de heer A. C. W. LIONARONS, geneesheer te Paramaribo, met ingang van den dag van zijne aankomst op het eiland Saba, voor een jaar aangesteld tot gouvernements-geneesheer ... dat eiland.

2°. ... J. ... ter ... van gezondheid, eene ... voor den tijd van eene maand, verleend.

3°. De Heer R. PH. DANIA eervol ... van de functiën van wd. ...

5°. De ziekenvader A. R. RIGAUD eervol ontheven van de functiën van tijddelijken hospitaalmeester en zijn die functiën weer opgedragen aan den Militair Apotheker T. J. C. BUYS.

... P. DE WINDE, eervol ... van bijdelijken ziekenvader, ...

6°. den ... Curaçao J. M. SCHOTBORGH, ... November ... familieaangelegenheden, ... verlof verleend.

7°. den Heer G. R. ZEPPENFELDT, Gezaghebber van Aruba, ... te zijn ... maand binnenlandsch verlof verleend.

Postkantoor.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Widow. Hannah & Capriles, De Castro, Maraja Comfesor, A. Chazalon, Gomez & Cia., V. Hanschell, Rosita P. de Hernandez, Frederik Alberto, Antonelle Martis, C. E. Marchena, Federico Meskel, Rojas Paul, Emilio Reinhard, Pieternela Valentijn, Leon V. Weber J. (aang.), en een wissel geadresseerd aan Maraja Comfesor.

Niet voor verzending vatbaar: Een brief geadresseerd aan Manuel Janton, para entregar al señor Wansito ... (tabl?).

Lastezels voor Suriname.

Voor de levering van vijftien goede lastezels voor Suriname wordt ter Administratie van financiën eene inschrijving opengesteld.

Zij, die genoemd getal ezels of een deel er van aan het Bestuur wenschen te leveren, worden verzocht daarvan vóór of op a. s. Donderdag, den 3n. der volgende maand, vóór het vallen van het middagschot, ter gemelde administrarie, hetzij schriftelijk of mondeling, opgave te doen, waarbij de leveringsprijs zal zijn te vermelden.

De gunning van de levering behoudt de Gouverneur zich vóór.

Koloniale Raad.

Maandagavond had de door ons aangekondigde algemeene vergadering plaats. De Voorzitter was nog wegens ziekte verhinderd, zoodat de Ondervoorzitter heden de vergadering leidde, die door negen leden werd bijgewoond. Afwezig waren de leden J. BOER en W. G. F. HELLMUND.

Men veroorlove ons een vraag. Waarom geven niet hier, zooals bijv. in de Tweede Kamer van Holland, de leden, die verhinderd zijn, daarvan aan den Voorzitter kennis met bijvoeging van de redenen. Dit dunkt ons geheel in overeenstemming met de waardigheid van den Kolonialen Raad, wiens zitting officieel wordt bekend gemaakt aan de leden en die derhalve ook officieel dienen kennis te geven, als ze verhinderd zijn. De trouwe opkomers behoeven dan nimmer langer dan den gestelden tijd te wachten om de vergadering te beginnen, omdat men dan aanstonds weten kan, hoeveel leden er afwezig zullen blijven.

Dit tusschen haakjes.

Het ontwerp, waarbij het hulppostkantoor van Saba tot onafhankelijk postkantoor zou verheven worden, werd zonder debat en zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Daarna ging men naar de afdeeling vergadering om te beraadslagen over de inkomstenbelasting en vrijstelling van doorvoerartikelen.

Een nieuw ontwerp is den leden thans weer aangeboden ten einde een gelegenheid te openen om een afzonderlijke akte van bekwaamheid in de nuttige en fraaie handwerken, afgescheiden van de akte van bevoegdheid als onderwijzeres of hulponderwijzeres te kunnen behalen.

De Gouverneur.

De Heer Gouverneur der kolonie zal het buitenverblijf, waar Z. H. E. G. met de familie een paar maanden vertoefde, verlaten en wederom het Gouvernementshuis in de stad betrekken.

Onze landbouwkundige.

De heer RIJKENS heeft dezer dagen een langen tocht ondernomen om geregeld de voornaamste plantages van de benedendistricten te bezichtigen.

Uit de MEM. v. TOEL. kunnen wij reeds eenigszins opmaken, welk een arbeid aan ZEd. zal worden opgedragen.

Het ligt in de bedoeling (van den Gouverneur) den landbouwleeraar „te zijner tijde, na grondige bestudeering van de toestanden een rapport te doen uitbrengen" (over het bevorderen van een crediet-bank in den geest der Raiffeisen-kassen.)

„De bebossching van de gouvernementsterreinen, voor een groot deel met de productieve divi-diviboomen, zou dienen plaats te hebben onder leiding van den landbouwkundige" — „Voor het maken van een afgerond plan en van een kostenberekening is echter een grondige bestudeering van deze aangelegenheid noodig, die opgedragen dient te worden, aan den landbouwkundige, wiens rapporten zullen moeten worden afgewacht."

Examen.

Verleden Zaterdag, toen ons blad reeds ter perse was, vernamen wij het verblijdend bericht, dat de heer M. RÖMER, werkzaam aan de R. K. scholen, met succes de akte voor onderwijs 3de klasse heeft behaald.

Gestraft.

De pontvoerder ATALIDO, die door zijn vermetele waaghalzerij oorzaak was, dat acht menschen gevaar liepen ... te worden door een stoomboot, en zij om zich te redden ... een hunner ..., is volgens den eisch van den Proc. Gen. tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Emigratie.

Van de groote menigte arbeiders, die zich op Aruba voor Suriname hadden aangegeven, zijn er slechts 80 goedgekeurd.

Het totaal der emigranten bedraagt nu 164.

Malaria-vraagstuk.

Onze lezers zullen zich herinneren, dat de Gouverneur in de maand Juli jl. een prijsvraag heeft uitgeschreven, welke de beste middelen tegen de malaria zijn.

De Gouverneur was hiertoe overgegaan met het oog op het groote personeel, dat a. s. jaar aan den spoorwegaanleg werkzaam zal gesteld worden. Het komt daarom wenschelijk voor, dat dit personeel eene handleiding bezette, waardoor het in staat zal zijn mede te werken in het belang van de gezondheid.

Gevraagd werd nu eene samenstelling van eene kleine populair geschreven handleiding, waarin de nieuwe theorie omtrent de malaria wordt uiteengezet, benevens de noodige leefregels aangegeven en de middelen ter voorkoming der ziekte beschreven worden.

De antwoorden moesten vóór 1 November in gesloten brief bij den Geneeskundigen-Inspecteur worden ingezonden.

Veertien antwoorden zijn ingekomen, waaronder eenige uit Europa afkomstig.

De uitgeloofde prijs bedraagt f300.

(*De Surinamer*).

Wel een bewijs, dat het werk in Suriname niet zonder gevaar is, tevens ook, dat men al het mogelijke doet om dit zoo gering mogelijk te maken. Zoodra wij bekend zijn met de raadgevingen om de malaria te voorkomen, zullen wij ze ook hier bekend maken en zorg dragen, dat ze in het Papiamentsch vertaald worden.

Verblijdend.

Eindelijk zal Saba ook weer een dokter bezitten. Tot onze groote voldoening zagen wij onder de officieele berichten op de eerste plaats, dat Dr. LIONARONS, geneesheer te Paramaribo, naar Saba zal vertrekken. 't Zal daar zeker een blijde tijding wezen. De nieuwe dokter is hartelijk welkom!

Correspondentie

Weledele Heer X. Met belangstelling uw artikel gelezen, alleen omdat wij meenden, dat ons hoofdartikel de zaak voldoende aanstipte, hebben wij het niet geplaatst. Intusschen dank voor uw toezending.

Nederland.

TWEEDE KAMER.

21 Oct. 1903.

Ingekomen een Koninklijke boodschap ten geleide van een wetsontwerp tot definitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1904.

Deze stukken zullen worden gedrukt en rondgedeeld; het wetsontwerp zal naar de afdeelingen worden verzonden.

Buitenland.

Rome. — Mgr. Merry del Val, de nieuwe Staatssecretaris van den Paus, werd in 1897 naar Canada gezonden om een ernstig geschil tusschen Canada en den H. Stoel, over de scholen in Manitoba tot oplossing te brengen. Hij kweet zich met zooveel voorzichtigheid en tact van zijn taak, dat de Canadeesche premier ... Laurier, Z. H. dankte voor de keuze van zijn afgezant.

In 1900 benoemd tot president der Academie voor adelijke geestelijken heeft hij het peil der studiën en de discipline, die door den zwakken gezondheidstoestand van zijn voorganger geleden had, tot zoo hoogen trap weten te brengen, dat thans, drie jaren later, de Academie bloeiender is dan ooit.

Het vorig jaar werd Mgr. Merry del Val naar Engeland gezonden om den Paus bij de kroning van koning Eduard te vertegenwoordigen. Deze was erg ingenomen met 's-Pausen gezant en gebruikte hem onlangs tot tusschenpersoon voor de regeling van zijn bezoek bij wijlen Leo XIII.

De nieuwe secretaris, die zijn opleiding ontving in Engeland en in België, spreekt Fransch, Italiaansch, Spaansch, Engelsch en Duitsch met een eenigszins Britsch accent.

Mgr. Merry del Val's benoeming bewijst wel, dat de Paus niet angstig is om met tradities te breken. Hij is de eerste Staatssecretaris die geen Italiaan is en zal, na zijn verheffing tot kardinaal, het jongste lid zijn van het H. College.

De titel van staatssecretaris des Pausen werd het eerst verleend in 1560 door Paus Paulus IV aan zijn neef Carolus Boromeus. Sinds 1692 kreeg hij zijn eigentlijke beteekenis maar bleef het gebruik dat de Paus voor de vervulling van deze taak een neef koos. De staatssecretaris was toen echter meer beheerder van de tijdelijke bezittingen van den H. Stoel. Thans is zijn voornaamste taak, in naam van den Paus, met de mogendheden te onderhandelen. Hij heeft dus de leiding der Pauselijke diplomatie en is in den regel bij alles 's Pausen rechterhand.

Tweemaal per week, Dinsdag en Vrijdag, verleent hij audientie en ontvangt hij beurtelings de ambassadeurs, waarvan die der groote mogendheden bijna altijd verschijnen. Hij ontvangt de rapporten der nuntiën en zendt haar instructies. Bij

gelegenheid van consistories geeft hij diplomatieke diners, waaraan de Paus, volgens de etiquetten nooit aanzit. Iederen morgen wordt hij ontvangen door den Paus om de loopende zaken te bespreken en iederen avond bij het luiden van den angelus, ontvangt hij allen die aan den Paus een mededeeling hebben te doen, om dezen daarop den volgenden morgen op de hoogte te stellen.

Engeland. — Chamberlain heeft in een rede van anderhalf uur, te Liverpool zijn politiek verdedigd. Hij begon met zich te richten tot de arbeiders, aan wie hij zijn woord verpandde, dat zijn voorstellen, waarbij ook de scheepvaart voordeel zou hebben, de prijzen van de levensmiddelen niet zouden opjagen. Overgaande tot het buitenland, meende Chamberlain, dat men den een of anderen weg moest vinden, om het met de vreemde landen eens te worden, opdat de handel minder beperking zou ondervinden. Balfour's doel en het zijne was, zich de volmacht tot onderhandelingen met dat oogmerk te verzekeren, en zelfs tot invoering van vergeldingsmaatregelen. Bleef Engeland echter bij zijn tegenwoordige stelsel en liet het zijne kolonies over, elders tegemoetkoming te zoeken, dan zag hij aankomen dat het groote rijk vroeger of later uiteen zou vallen en geen penning zou nalaten. In den verderen loop van zijne rede stelde hij in het licht, dat de Londensche graafschapsraad voor 41,000 pond tramweg materiaal in Duitschland gekocht had. Het loon voor de vervaardiging van dit materiaal was ten bate van het buitenland gekomen, terwijl het in het land had kunnen blijven. De statistiek, leerde dat noch de zeehandel, noch de scheepsbouw in Engeland in dezelfde mate toenam als in het buitenland, en dat kwam van de premies en subsidies, die het buitenland betaalde. Hij had eenigen tijd geleden een reis naar Zanzibar gedaan en daar was [illegible] oostkust van Afrika verteld, dat de Duitsche handel er groote vorderingen maakte. Aan de kooplui, die hij gesproken had en die meest Engelschen waren, had hij gevraagd, of Engeland dan zoo ver bij de Duitschers ten achteren was, dat zij geen Engelsche waren meer konden koopen. Daarop was hem geantwoord, dat dit niet het geval was, want de Engelsche fabrieken hadden misschien in enkele opzichten vorderingen gemaakt. Maar de ware reden was, dat Duitschland uitstekende stoomvaartlijnen had met hooge subsidies, terwijl Engeland enkel een onvoldoende lijn met een jammerlijke ondersteuning had. De Duitsche stoomschepen brachten Duitsche waren mee, en de handel volgde de vlag.

Ten slote werd een motie aangenomen, waarbij de door hem bewezen diensten hoogelijk geprezen werden, instemming werd betuigd met de fiscale politiek van de regeering en de wenschelijkheid werd uitgesproken, om de deelen van het rijk nauwer aaneen te sluiten door wederkeerige voorkeurrechten.

Oostenrijk. — Tisza is met de meerderheid der liberalen tot overeenstemming gekomen. In de conferentie, werd voorlezing gedaan van het Comité van negen afgevaardigden uit de verschillende fractiën, dat een regeling had trachten te ontwerpen, welke door de Kroon en de liberale partij gelijkelijk zou kunnen worden aanvaard. Het program vroeg wijziging van de onderscheidingsteekenen in het leger, het gebruik van de Hongaarsche taal bij militaire processen, het recht voor den Hongaarschen minister van oorlog om te beslissen over in den dienst toe te stane gunsten, over de benuttiging van Hongaarsche officieren in Hongaarsche regimenten, over het onderricht der officieren in de Hongaarsche taal, van de vaststelling van de legersterkte in vredestijd en van het contingent van de reserve en den dienstijd van twee jaar.

Het program eindigt met de verklaring, dat de beslissing over de commandotaal rechtens thuis behoort bij den Koning, en de liberale partij het dus niet zal opnemen in zijn program.

Graaf Tisza stelde hierop slechts twee wijzigingen voor. De paragraaf omtrent de opleiding van officieren en welke o. a. den eisch stelde, dat niemand officier kan worden, die geen Hongaarsch spreekt, werd geschrapt. In de tweede plaats werd de verklaring omtrent het commando gewijzigd, ten einde daarin duidelijk uit te spreken het recht van den Koning.

Ondanks de felle bestrijding van deze wijzigigingen door Apponyi, werden zij aangenomen. Tengevolge daarvan trad Apponyi uit de liberale partij en nam Tisza de vorming van een ministerie op zich.

Het beste in deze geheele oplossing is het uittreden uit de partij van Apponyi met zijn 30 en 40 aanhangers. Zijn partij dagteekent van 1867 en bestond toen in hoofdzaak uit anti-liberalen en conservatieven. Zij is langzamerhand gaan streven naar de zelfstandigheid van Hongarije's tolgebied, waardoor zij meenden, dat 's lands handel en nijverheid tot bloei zouden komen. In 1872 trad graaf Apponyi in het parlement. Welsprekend redenaar, met mooie stem en prachtige taal, oefende hij spoedig grooten invloed uit en is dit blijven doen. Van stonde af gold hij dan ook als de leider der Volkspartij, waaruit in 1876 de conservatieven traden om een eigen partij te vormen.

Hoewel katholiek, gaf graaf Apponyi, en met hem zijn vrienden, hun stem aan de antikerkelijke wetten van Weckerle.

In 1878 wist de minister president Szell hem en de zijnen over te halen, zich met de liberalen te vereenigen. Veel pleizier hebben de liberalen hiervan niet beleefd. De vereeniging van twee heterogene elementen, waarvan de een zeer dicht bij de oppositie stond, heeft haar kracht verlamd. Apponyi, president van den Rijksdag geworden — hij is vreeselijk eerzuchtig — steunde ook in die kwaliteit uit alle macht de oppositie. Men mag dan ook de liberale partij en nog meer graaf Tisza gelukwenschen, dat zij van hem los zijn geworden. De nieuwe premier, graaf Stephan Tisza is in 1861 geboren en een zoon van wijlen den bekenden Koloman Tisza. Hij is, in tegenstelling met Apponyi en diens vrienden, een vurig voorstander van het vergelijk tusschen Oostenrijk en Hongarije en van een gemeenschappelijk leger, overtuigd als hij is, dat Hongarije voor een zelfstandig optreden niet genoeg sterk is. Hij houdt zich vooral bezig met landbouwquaesties, waarover hij hoogst belangrijke boeken schreef. Hij is zeer energiek — men noemt hem den man met de ijzeren vuist — en meer gevreesd dan bemind. Zoo een, dan kan hij de oppositie baas.

Lukacz (Financiën), als Hieronimy (Binnenlandsche Zaken) genieten in Hongarije een reputatie van bezadigdheid en bekwaamheid. Zij oefenen beiden grooten invloed uit onder de leden der liberale partij en werden meermalen genoemd als aanstaand minister-president.

Macedonie. — Omtrent den toestand in Macedonië is niet veel nieuws te melden. De Turksche regeering draalt nog steeds met het geven van een antwoord op de eischen, in de Russisch-Oostenrijksche nota vervat. Ofschoon de Engelsche, Duitsche, Fransche en Italiaansche gezanten te Konstantinopel nog geen instructies van hun regeeringen hebben ontvangen betreffende het nieuwe hervormingsplan, gelooft men toch, dat hun regeeringen onder zeker voorbehoud het plan zullen steunen. De Porte wacht blijkbaar den uitslag van de onderzoekingen der Turksche gezanten betreffende de inzichten van genoemde vier mogendheden af.

Ten paleize van den Sultan had een ministerraad plaats om het plan te overwegen. Men verzekert in ambtelijke kringen, dat het eerste punt van het plan, namelijk de instelling van controle, en het voorstel om buitenlandsche officieren bevoegdheid te verleenen de operaties der Turksche troepen te controleeren, volslagen onaannemelijk zijn, omdat zij de souvereiniteit van den Sultan en de eer van het leger aantasten, maar men acht het mogelijk, dat men op de andere punten van het plan tot een overeenstemming komt.

Uit Salonika wordt gemeld, dat door den krijgsraad te Prizrend nog vijftig Albaneesche redifs (reservisten) tot 15 jaar verbanning naar Barbarije en Tripoli veroordeeld zijn wegens barbaarschheden in Monastir en Adrianopel gepleegd.

Een groote Bulgaarsche bende is te Conomsta in den Balkan verschenen. Bij de nadering der troepen trokken zij zich in een ontoegankelijke stelling terug. Een hoeveelheid proviand en wapenen viel echter in Turksche handen.

Ierland. — 1 Nov. is de wet van kracht geworden, welke Ieren weder in het bezit moet stellen van den grond, die sinds Cromwell aan de Engelschen behoort. De Staat schiet daartoe aan den pachter den koopprijs voor, om dien in 68 annuiteiten af te lossen, welke annuiteiten geringer zijn dan de thans verschuldigde pachten. De eigenaren zijn intusschen niet verplicht hun eigendommen af te staan, doch enkele zijn daartoe bereid. Zoo hebben de hertogen van Leicester besloten hun eigendommen, op 37½ millioen geraamd, aan hun pachters van de hand te doen.

Venezuela. — President Roosevelt heeft president Castro van Venezuela vertrouwelijk doen mededeelen, dat de overeenkomst met de Europeesche mogendheden stipt moeten worden uitgevoerd. Zoo dit niet geschiedt, kunnen de Ver. Staten niet opkomen [illegible] van Europa ten opzichte van Venezuela.

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der "Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1903.	March.	Caracas	Zulia	Philad.	March.	Caracas
Vertrekt van New-York	Oct. 10	Oct. 17	Oct. 24	Oct. 31	Nov. 7	Nov. 14
Komt aan te San Juan		22		Nov. 5		19
Vertrekt van ,,		23		6		20
Doet Curaçao aan		25		8		22
Komt aan te La Guaira	17	26	31	9	14	23
Vertrekt van ,,	18	26	Nov. 1	11	15	25
Komt aan te Pto. Cabello		29		12		26
Vertrekt van ,,		30		13		27
Komt aan te Curaçao	19	31	2	14	16	28
Vertrekt van ,,	25	Nov. 2	8	16	22	30
Doet La Guaira aan	26		9		23	
Doet Ponce ,,	28		11			
,, San Juan ,,		4		18	25	2
Komt aan te New-York	Nov. 3	9	17	[illegible]	1	7

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Marac.	Merida	Zulia	Merida	Marac.	Merida
Vertrekt van Curaçao	Oct. 19	25	Nov. 2	Nov. 9	Nov. 16	Nov. 23
Komt aan te Maracaibo	20	26	3	10	27	24
Vertrekt van ,,	24	30	7	13	21	27
Komt aan te Curaçao	25	31	8	14	22	28

Drukker:
ALFREDO E. SINTIAGO.